	Trong Đông-dương	Ngoài Đông-dương	Ngoại quốc
Một năm. .	6$00	6$90	8$00
Các làng và các công-sở	»	8.00	8.00
Sáu tháng.	3.00	3.50	4.20
Ba tháng.	1.50	1.75	2.10
Một tháng.	0.50	0.60	0.55

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL INDOCHINE No 680

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LOÃN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.

1re page : Une seule insertion. . . . 0$ 30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$ 18 le c/m

Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Một nơi cổ-tích ai cũng nên biết

(*Tiếp theo*)

Đến vua An-dương về triều chính ta xưa đâu vẫn có quốc tế. Hiện nay dân Cổ loa theo đuổi hương khói phụng thờ, năm năm nhớ đến ngày đắn đức vua là mười một tháng tám, ngày vua tức vị là mồng chín tháng giêng, ngày vua hóa là mồng bảy tháng ba (!), ngày sinh công-chúa là mồng bảy tháng giêng, nên dân thường vào đám tự mồng sáu đến mười tám tháng giêng rất là kính cẩn.

Ta biệt những ngày ấy ra đây là có ý tỏ bày cái lòng trung-thành biết ơn của dân ta đối với một bực đế vương trải đã hơn hai nghìn năm mà không suy chuyển thực là đáng khen vậy.

Nhưng có một điều hơi khó giải. Là nếu hẳn hết tổng Cổ-loa thờ đức Thục-vương, thì có khi trong một xã gần đấy thôn nọ thờ ngài mà thôn bên lại thờ Triệu Đà! Ta thờ đức Thục-vương vì người đã gây dựng nên nước rất phải. Ta thờ nàng Mị châu vì cái lòng quá tin mà nên nỗi (2) côn hơi có nghĩa. Ta không nhớ đến Trọng-Thủy cho là người gian trá đã đành, nhưng nếu lại nhớ đến Triệu Đà thì chẳng hóa ta không chịu phân biệt một bực ân-nhân với một người cừu địch hay sao! Sự tín ngưỡng quả chúng tôi không dám động chạm đến. Nhưng người thực giả khi thấy cái đền vua Lê Đại-hành ở liền cạnh cái đền vua Đinh Tiên-hoàng, hoặc thờ vua Lê một bên, vua Đinh một bên, bà Dương hậu ở giữa, hay đã thờ hai chị em bà Trưng là bực nữ anh-hùng ở nước Nam, lại thờ cả thần Mã-Viện có câu rửa nước Nam rất độc ác, cũng như đây đã thờ vua An-dương-vương lại thờ cả vua Triệu Vũ-vương nữa, thì người thức-giả trong bụng nghĩ làm sao cho ra lẽ?

Lại còn một điều nữa. Là sau vua An-dương vương hơn một nghìn năm (939 sau Thiên chúa), vua Ngô-Quyền cũng đóng đô ở Cổ-loa mà thực ở Cổ-loa bây giờ không còn một chút gì gọi là di-tích của nhà Ngô cả, Tiếc thay! Vua Ngô-Quyền trong thì đã giết được nghịch-thần tức là Kiều-công Tiễn, ngoài lại chống cự nổi cường-địch tức là quân Nam-hán, một người tài đức gồm hai thế nào, đáng lưu danh cho hậu thế đến bao giờ, mà ngày nay chẳng còn được mấy may nào gọi là ghi nhớ ở Cổ-loa.

Dân cư ở tổng Cổ-loa hiện có làng Dục-nội với làng Cổ-loa là trù mật hơn cả. Nhân đình làng Cổ-loa có nước độ sáu trăm suất, và chúng tôi hỏi ra thì cũng nhiều họ hỗn cư với nhau như các làng khác vậy. Phong tục trong làng cũng không lấy gì làm lạ, của cải trong làng cũng không có gì là lắm, đàn ông thì làm ruộng, đàn bà thì giồng trầu không. Nhưng ngay giữa làng, có cái chợ tục gọi là *chợ Sa*, ngày đương buôn bán cũng khá, còn những ngày phiên thì cực kỳ đông đúc, người ta có thể cho là cái chợ to nhất ở Phúc-yên bây giờ. . . .

Ấy cái hiện trạng Cổ-loa như thế. Các sự hoang-đường và sự mê-tín ra ngoài, dễ thường chỉ còn một cái vật thành bằng đất và cái giếng Ngọc-tỉnh mà thôi. Nhưng tuy thế nào dân ta cũng nên ghin cẩn mà giữ lấy những nơi di tích qui báu ấy. — Nếu gốc tích nhà Lê còn di lại ở Lam-sơn Thanh-hóa, gốc tích nhà Mạc còn di lại ở Cổ trai Kiến-an, nhà Hồ ở Tây-giai Thanh-hóa, nhà Trần ở Tức mặc Nam định, nhà Lý ở Đình-bảng Bắc-ninh, nhà Đinh ở Trường-yên Ninh-bình, xa cho đến họ Trương ở Hạ-lôi (1) Phúc-yên, họ Hồng ở Cổ-tích Phú-thọ, thì gốc tích nhà Thục với nhà Ngô chính ở về Cổ-loa chúng tôi nói trong bài này đó. Lâm người sinh trưởng ở đất Nam, ai cũng lấy làm vẻ-vang rằng có một cái lịch-sử tối cổ trải đã bôn nghìn năm có lẻ. Vậy mà lấy gì chứng được cái lịch-sử ấy hay chỉ còn một vài nơi cổ-tích sót lại như cái thành nhà Hồ, cái thành Cổ-loa này mà thôi?

Những nhà khảo cổ, những nhà thông thái Pháp đã từng đến Cổ-loa xem xét, nghiên cứu nhiều lần, mới rồi lại có cả quan Thông-sứ Bắc kỳ cũng kinh quá ở đây, thì Cổ-loa thực là một nơi rất có danh tiếng, chính dân Nam ta hẳ lại cứ chịu mờ mịt mịt chẳng biết Cổ-loa là cái gì, Cổ-loa ở vào đâu, Cổ-loa hiện còn làm sao ru! Và chẳng ở Cổ loa và cái vùng chung quanh đó, trông phong cảnh rõ ra (2) có cái vẻ u nhàn tịch mịch, đẹp đẽ linh thiêng, người du-lịch quá vãng tưởng không phải là mất thì giờ vô ích, huống chi vừa là một dịp đi ngoạn cảnh vui chơi, lại vừa là một dịp được mục-kích thấy một cái công nghiệp trải qua mấy nghìn năm của vua nhà mình để lại.

N. Ó. N

(1) Hạ-lôi chữ hai bà Trưng đóng đô xưa kiện ở về xã Hạ-lôi — Tổng Hạ-lôi — Phủ Yên-dũng-Bắc-ninh Phúc yên

(2) Người ta còn nói xưa tổng Tiên-thất-Tuyên chấm giới quân Ô-Sen, tức ban đêm vào ghé trọ ở Cổ-loa và quân Pháp đóng ở Cổ-loa đã mấy lần, thì Chaleo chẳng đóng là lắt danh trong lịch-sử mấy lần ra!

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 18 Janvier 1923

Việc nhà Đông-pháp ngân-hàng

Cái độc-quyền của nhà Đông-pháp ngân-hàng lại được gia hạn một năm nữa.

Các quan hủ-hiến các xứ

Mới có chỉ-dụ định rằng mỗi khi quan Toàn-quyền Đông-Pháp, các quan Thống-sứ các xứ, và quan Thống-đốc Nam-kỳ có việc quan hệ đến việc tư thì, thì cứ có các tòa thẩm-phán tại Đại-pháp là có quyền xét hỏi mà thôi.

Thứ-dân nghị-viện đối với quan Toàn-quyền Long

Tại Tứ-dân nghị-viện, ông nghị-trưởng có đọc điện-văn tán-dương sự-nghiệp quan Toàn-quyền Long. Nghị-viện cũng đồng tình.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 19 Janvier 1923

Tại Văn chương hàn-lâm viện

M. Pierre de Nolhac, giám-đốc cung Versailles để được trúng-cử vào hàn-lâm viện Đại-pháp. M. Maurice Donnay đọc diễn-văn nghênh tiếp.

Cuộc hội nghị giảng hòa Đông-âu

M. Bompard, là đại-biểu Đại-pháp tại hội đồng giảng hòa Đông-âu, đến Paris để thương nghị với quan Tổng-trưởng tòa Ngoại-các về các vấn-đề tài-chánh, là những vấn-đề của liên ban do ngài chủ-trương. Ngài vẫn lưu lại ở Paris để luận việc với các nhà giám-đốc Đại-pháp, Anh và Ý.

Chiều hôm thứ năm, quan Poincaré có hội-nghị với M. Bompard và các nhà giám-đốc Đại-pháp.

Báo *Le Temps* có nói: Bản hòa-nghị nay mai sẽ đưa cho các phái hộ nước Thổ kỳ, là toàn văn bản hòa-nghị nhất định. chừ không phải chỉ có thiên khai mạc mà thôi. Đến Còn như thiên khai mạc thì đồng như cái ý-kiến các phái-bộ nước Anh. Báo ấy lại nói: Nếu chỉ ký có thiên khai mạc mà thôi, thì các nước cũng chưa nhẹ được cái gánh binh-đao, khi nào ký xong tờ hòa-nghị nhất-định, thì các nước mới có thể bãi binh được.

Tại Athènes chánh-phủ Hy-lạp đã công bố bản giao-ước của Hy-lạp và nước Thổ về việc trao đổi tù-binh cùng những dân sự bị bắt làm tin.

Báo *Les Débats* có nói chánh-phủ Hy-lạp nhân việc hội đồng giảng-hòa ngày nay chưa được chắc chắn, mà gây nên một cái phong-trào nào-động có thể làm cho việc Đông-âu thêm rắc rối.

Cái vấn-đề bồi-thường tại nước Đức

Nước Đức lấy cớ rằng tại một vài nơi khi quân linh Đại-pháp tiến qua cái vùng-giới miền trung-lập, mà phao-ngôn lên rằng nước Pháp định tâm chiếm đất kỉ khác, vì vậy chánh-phủ Đại-pháp có nhắc lại cho viên Đại-lý của nước Đức tại Paris rõ rằng những phương-sách của Đại-pháp thi hành ngày nay, cũng-đích chỉ là để bắt người Đức phải nộp than cho mình mà thôi, vì cái thái-độ của các nhà kỹ-nghệ nước Đức đã khiến cho các nhà quyền-binh nước Pháp muốn điều đình thỏa tình, mà không sao thực hành được.

Sáu nhà kỹ-nghệ ở hạt Rhur sẽ phải đem đến tòa án binh xử về tội không chịu tuân lệnh Binh-gia trong một địa-hạt đã thiết lập quân-luật. Trong sáu nhà ấy, có M. Friia Thyssen.

Cái hiện-tình ở hạt Rhur vẫn yên ổn như thường.

Các nhà quyền-binh Đông-minh đã thi-hành mọi phương-sách để cho than bằng đường tàu thủy và đường bộ-xa. Ngày hôm thứ năm các nhà quyền-binh đã tịch biên 40 nghìn tấn than cốc và than thường để trên tàu thủy và xe hỏa. Ở Koblenstewer thì đương dự-bị việc tịch-biên các lâm-sản trong miền trú-binh, và cũng các thuế thương-chính ở miền Tây các miền trú binh. Việc tịch biên sau này, sẽ thi hành tại đường cương giới của khu có linh nước Anh đóng.

Nước Anh đối với cái vấn-đề bồi-thường

Báo *Le Temps* có nói: Ngày hôm thứ tư mới rồi M. Bonar Law, và quan Đại-sứ Đại-pháp ở Londres có đàm-đạo với nhau một cách thân-ái về việc hạt Rhur.

Báo ấy kết luận rằng lòa nội-các nước Anh sẽ cứ giữ cái thái-độ trung lập đối với nước Pháp.

Nước Hoa-kỳ đối với cái vấn đề bồi-thường

Trong khi hội *Fédération nationale civique* hội nghị, nhân có bàn đến việc Pháp đem quân đến đóng tại hạt Rhur, thì M. Gompers có nói: Cái thế nước Pháp phải bảo-hộ quyền-lợi của mình, cho đến khi nào được các điều khoản bảo-chứng chắc chắn, và Đông-minh tán-trợ một cách thực sự mới thôi. Nhà giáo-sư Yenks có nói: Nước Đức nếu đổi bụng đi thì mới khỏi phải dùng cường quyền nữa.

Việc đất Memel

Đại tướng Sikorski là thủ-tướng nước Ba-lan có nói rằng: về cái vấn đề đất Memel cái thái-độ của Ba-lan cũng như thái-độ của Đồng-minh nghĩa là nước Ba-lan cũng theo pháp-lệnh mà xử-sự, và theo đúng như tờ hòa nghị Versailles.

Bordeaux ngày 20 Janvier 1923

Tại hai thuộc-địa Saint Pierre và Miquelon

Quan Thuộc-địa bộ Thượng-thư A. Sarraut đã tới Saint-Pierre và Miquelon. Ngài có đọc diễn-văn nói rằng nước Đại-pháp nhất tâm bảo tồn tất cả các thuộc-địa của mình, chẳng bỏ mẩu đất nào cả

Việc nước Trung-hoa

Ba vạn rưỡi dân-quân đã tiến vào tỉnh thành Quảng-đông. Dư luận sợ rằng cứ những quan võ vào các chức văn có lẽ gây nên lắm sự rối loạn.

Đám tang quan Toàn-quyền Long

Đám tang quan Toàn-quyền Maurice Long đã cất ở Colombo ngày 16 Janvier. Có quan đại-sứ Đại-pháp, các quan đại-sứ ngoại-quốc, quan Toàn-quyền đảo Ceylan, các phái-viên về phái-bộ của Nghị-viện cử sang Đông-pháp, các viên chức về chánh-phủ Toàn-quyền Đông-pháp, các đại-biểu quân linh Pháp Nam, nhiều quan võ đi đưa đám. Quân linh nước Anh có bộ vệ.

Cái vấn đề bồi thường tại nước Đức

Tại Dusseldorff, tại nhà quyền-binh đã bắt bác-sĩ Schlutius, là chánh giám-đốc tỷ tài-chánh, vì viên ấy không chịu nộp các giấy má cho các nhà giám-định tài-chánh Đại-pháp.

M. Reichm không chịu tuân lệnh về việc tổng than cốc cũng phải bắt.

Tỉ-điểm tại Mayence của nhà quốc-gia ngân hàng nước Đức đóng cửa, nhưng các nhà quyền binh ngăn ngừa không cho chỗ tiền bạc đi.

Sáng hôm thứ sáu, tỉ-điểm tại Dusseldorff xếp-tiền bạc vào xe, nhưng quân linh Đại-pháp không cho chở đi. Tại Dortmund cũng xảy ra việc như vậy.

MỚI XUẤT BẢN SÁCH

LUẬN - NGỮ

Của ông cả DƯƠNG-BÁ-TRẠC *dịch*

Giá mỗi quyển : 0$ 20

Ai muốn mua hay là hỏi gì thì xin cứ viết thư cho ông quản-lý nhà in của bản quán là :

Monsieur Bùi-Xuân-Thăng
63, Rue du Coton, Hanoi

LỜI ĐÀN BÀ

Cần kiệm

Bài trước đã bàn về cái vấn-đề lý-tài, nay lại tiếp bàn đến cần kiệm.

Nói cho phải, sự cần kiệm thời thường người đàn bà nào cũng có cái tính ấy, hoặc nhiều hay là ít, chớ không phải toàn là không dụng đâu: thế mà ở trong gian-hộc có kẻ biết cần mà không biết kiệm, lại có kẻ biết kiệm mà không biết cần, thì cũng là vô ích. Như thường người đàn bà nào cũng có một số tiền để chi dụng hàng ngày, như thế thì cần mà không kiệm sao được? Lại như những người công việc luôn luôn, chi chi cũng ngày, mà thân dược bao nhiêu tiền bạc là xài phí hết hẳy nhiêu, thế thì tay siêng cũng như nhác; còn kiệm mà không siêng làm việc, bỉnh như thanh và lộn, biển-trín dễ ghét lắm, những khi giao-thiệp với ai, hay lấn công tiền của người lẫy làm thích, tư mình không ưng khó nhọc chút nào, mà lại ưng xâm phạm quyền-lợi của kẻ khác, thật là vô lý, không phải người chữ kiệm như thế đâu.

Cách ngôn Tây có câu: « Cần là giàng làm mối mong có đặng, kiệm là để giữ cho còn lại, nếu cần mà không kiệm, có khác gì tay bên tả cái lượm, tay bên hữu lại quăng ra ».

Lại có câu: « Xa hoa là một cái nguyên-nhân lớn làm cho suy nhược quốc-dân », mà giản dây các thói xấu phi coi ra tiến-bộ rất chóng, không những phố phường đô-hội, nữ-tử nam-thanh, đua tranh nhau về đường phục-sức mà thôi, đến nơi quê mùa thôn xã, cũng nó nức nẩm sửa tưng bừng, nhà nào nhà nấy, đều chuộng cái hình-thức văn-minh bề ngoài, chưa giàu đã lấy làm có, nào là đồ trần-thiết trong nhà, cho có kiểu Tây kiểu Tàu mới sang, nào là ăn mặc tran chuốt trong mình, bàng cẩm-nhung, cẩm-châu, sa-tanh, cát-sơ mia mới đẹp; nghĩ như thế tiền của còn chi, cả năm lận lội làm cho mệt tết mấy tối, mới ra đồng tiêu, mỗi đến một cái tết, hao mất không biết mấy là của, về phần đàn bà con gái, lại còn một điều chế-trọng hơn hết, là đồ nữ-trang, nào vòng, nào xuyến, nào hoa, nào bội, có thời mua tiền mặt, không thời mua chịu, hoặc đổi vàng thật hoặc đồ vàng mạ suy, chỉ vụ cần cái mỹ quan trước con mắt người ta, chớ không kể hao tổn thiệt hại về sau. Lắm người cũng vì thế mà nợ nần, đến khi hối hường, e cũng héo khô từng đoạn ruột, chẳng phải không. Ôi! cái bại sơ sản lắm mặc có ra chi, sao không ngó coi người ta sau sánh với nhau, là những nghề nghiệp mới nên so sánh; chết nỗi, người nào không được như thế, chỉ em chúng bạn lại mỉa mai, cho là hẹc-lẹn, và sản-rớm kia mà, nên chi dẫu nhà nào, trong nhà vẫn có một vài người làm việc, hay bán bán, nhưng cách ăn tiêu quá rộng, thời cũng chẳng thấm vào đâu, bởi thế mà tục-ngữ ta cũng có câu: « Buôn Ngô buôn Lào không giàu bằng hà tiện ».

Đạm-Phương, nữ-sĩ Hué

VĂN UYÊN

Mẹ khuyên con gái về nhà chồng

Con ơi! mẹ dặn nhớ lời ấy,
Gánh lấy giang-sơn phận gái mà!
Từ đức đã đành lo cả bốn,
Tam tòng sao vẹn mới vừa ba,
Xử trên, tiếp dưới cho hòa thuận,
Lễ ở, đường ăn giữ thực-thà.
Phải khác phải rằng cho trọn đạo!
Chớ đừng bắt chước thói người ta.

Cuộc đời

I

Gớm đẹp đẽ thay cái cuộc đời!
Cuộc đời ngàng lắm, chị em ơi!
Kiếp trần mấy mặt ai không đại?
Sự thế bao phen kẻ khóc cười!
Đổi trắng, thay đen tình lãnh-đạm,
Tham vàng bỏ ngãi đạo suy-đồi.
Trách thằng ăo-hóa bày chi mãi,
Muốn bắc thang lên hỏi tận trời.

II

Muốn bắc thang lên hỏi tận trời,
Hỏi xem cho biết cuộc trần đời.
Nhân-tình nhường lấy sao mà hợp?
Đạo nghĩa cao chi lại đổi dời?
Giếc mộng khách trần mê tỉnh tỉnh,
Tấn tuồng con tạo xóa bày chơi.
Mới hay cái kiếp phù du nhỉ!
Nghĩ cũng thương tâm lại giận thôi.

Nguyễn-hữu-Chiêm Djibouti.

Cái kết-quả về việc cải-lương ở tỉnh Sơn-tây

Trong số báo ngày hôm qua, bản quán đã nói qua về công việc cải-lương của toàn hạt tỉnh Sơn-tây, nay xin nói rõ cái kết quả về trong phủ huyện để độc giả chư tôn cùng hiểu. Thực thế, từ ngày ở tỉnh Sơn-tây thi-hành việc cải-lương hương chính, theo như các bản nghị-định ngày 12 Août đến nay, công việc rất là tiến-bộ, rất là nhộn nhịp. Xin xem các bảng sau này thì đủ rõ:

Tháng Août 1921

Tên các phủ-huyện	số xã	số xã có Hội-đồng Tộc biểu	số chi thu bộ lập được	số tiền về các khoản chi thu
Phủ Quốc-oai	58	55	47	41.846 53
Phủ Quảng-oai	50	46	44	24.235 40
Huyện Phúc-thọ	54	53	49	23.682 00
— Thạch-thất	38	33	32	18.297 11
— Tùng-thiện	54	37	25	7.519 63
— Bất bạt	33	22	22	7 564 50
Cộng.	287	246	219	123.145 17

Đầu năm 1923

Tên các phủ-huyện	số xã	số xã có Hội-đồng Tộc biểu	số chi thu bộ lập được	số tiền về các khoản chi-thu
Phủ Quốc oai	58	55	55	45.178 10
Phủ Quảng-oai	50	46	49	27.009 82
Huyện Phúc-thọ	54	53	49	25.092 90
— Thạch-thất	38	36	36	21 398 69
— Tùng-thiện	54	43	26	7.963 10
— Bất-bạt	33	24	25	9 917 07
Cộng. . . .	287	255	240	136.559 36

Như lời bản-quán đã nói trong số báo trước, số hội-đồng tộc-biểu tăng lên được 9 hội đồng, và chi thu bộ tăng lên được 9 quyển.

Còn số tiền về các khoản chi-thu tăng lên được 13,143 p. 22. Nhưng cứ đọc số tiền được tăng lên như thế cũng không rõ hết cái hiện tình. Ta lại còn nên biết rằng trong năm 1922, thì về các khoản chi-thu bắt thường như việc lập học đường và các sở hội-đồng mất 41.000 p. Các khoản ấy về năm 1923 này chỉ có phải đáng độ 12.000 p. thôi. Vậy về năm nay còn dư được độ chừng 41.000 p. để dự tính về các khoản chi thu thường. Lại xét 21 quyển chi thu bộ mới lập, số tiền công được chỉ 7.000p thì rõ ràng 21 cái chi thu bộ đã có từ năm trước, đến năm 1923 này thặng lên được 34.000 p. để chi về các khoản chi-thu thường.

Xem cái kết quả hiển nhiên nói trên này thì chẳng phải biện-luận dài dòng nữa, cũng rõ ràng việc cải-lương hương chính nhân dân rất là hoan-nghênh vậy.

Bài ca Âu-trí-viên

Theo lời Ngô-thị-Quyên nữ-sĩ thì cuộc thi bài ca Âu-trí-viên này cũng lần-lượt đăng báo như cuộc thi thơ nước lụt của bản-quán năm xưa, để nghe những lời bình-phẩm của

chuyên với một người thiếu-nữ mặt mày ở đột, hai má như đã tưới vài giọt nước mắt. Tôi toan trở ra, bạn tôi gọi lại mà bảo rằng: « Kìa, ngô huynh vào chơi sao lại về đây là chị em nhà cả. có ai mà ngại » Nói xong cáo từ người thiếu nữ rồi đi tới vào phòng riêng nói chuyện. Bạn tôi hỏi: — Nhà người ta đi buôn bán gối khuyên với ti quần áo của a để lấy tiền làm vốn buôn thúng bán mẹt may ra không chết đói nào. Thôi cứ rau ăn rau, cỏ cháo ăn cháo, em nhịn khổ vậy cố mà ăn học cho bằng chị, bằng em. »

V-Nương nghe bỗng chảy hai hàng lệ nói không ra lời! u ơi, nếu thế

Các tòa trong viện Thượng thẩm. — Các quan thực-phẩn tại các tòa trong viện thượng-thẩm thì nay đổi lại như sau này :

Tòa thứ nhất

Việc hộ và việc buôn (ngày thứ sáu)

M Delprat chánh hội-đồng, MM. Prêau và Guisolin nhu-thẩm, M. Col

Lại mất giấy điện-thoại. — Quan Chánh sở Bưu-điện có đơn trình rằng đêm hôm 14 Janvier có người cắt trộm mất hơn 400 thước giây đồng ở đường giây điện-thoại Hanoi đi Haiphong. Chỗ chặng cắt trộm thuộc về địa hạt làng Tuấn-lương, huyện Văn-lâm Lần

là công việc to lớn ở cõi Đông pháp, mấy lúc ngài lĩnh trọng quyền ở cõi ấy đi thì-hành lắm chánh-sách hay mà hiện nay còn nói theo.

Nay ngài lại trở lại Đông-pháp để lĩnh trọng quyền, chẳng may ngài thọ bệnh mà tạ thế, thật là một điều

Do Võ Văn Hải sưu tầm

này chưa có phần hơn kém trên dưới chi cả, mà còn rọc phách giấu tên, chỉ đánh số thứ-tự mà thôi.

XXX

Nay mừng có Ấu-trĩ viện
Có nơi dạy dỗ thiếu-niên nước nhà.
Anh em khắp hết gần xa,
Tuy rằng khác mẫu mà ra một dòng
Cùng nhau ngày tháng thong dong,
Sớm khuya ẵu ở theo trong phận đường.
Chúng ta chớ lấy làm thường.
Ở đây là chốn mở đường thành nhân.
Nước bền bởi tại đông dân,
Nước giàu bởi tại nhân nhân phú cường.

Anh em ta phải lo lường,
Theo phương Đại-pháp làm gương nước nhà.

Ta chúc Vua ta !
Bảo-hộ nước ta !
Khai-trí hội ta !
Ấu-trĩ nhà ta !
Muôn tuổi chưa già !

XXXI

Trăm năm trong cõi người ta,
Ai là không bỏ mẹ cha sinh thành.
Ở sao cho xứng chữ tình,
Cam công đỡ-đẫng dục nuôi mình ngày nay.
Nhớ từ mang nặng đẻ đau,
Mẹ cha mang đến chốn này tựa nương
Thật lòng nuôi nấng yêu thương,
Mười người cũng quý cũng thương cả mười.
Mong cho biết nói biết cười,
Mong sao cho được lắm người thành niên.

Chữ đề là Ấu-trĩ-viện.
Các ông bằng sản bỏ tiền công ty.
Nuôi người từ thuở bài nhi,
Hội là Ấu trĩ khác gì dục-anh.
Mai sau là được trưởng thành,
Ơn người nuôi nấng thân mình khi xưa.

Đẻ tám lần sinh-đôi !

Ở trên một chuyến xe-lửa Huế — Đông-hà mới cách vài hôm nay có một người đàn bà có đem theo bốn đứa con : hai trai chừng 14 tuổi, hai gái chừng 12 tuổi. Bốn đứa bé ấy mặt mày rất giống nhau không khác một tí nào cả. Vì thế mà người hành-khách xúm nhau lại coi rất đông, đều cho là sự lạ, mới hỏi người đàn bà ấy, thời người ấy đáp rằng đó là những đứa con sinh đôi mà chàng nó cả thảy 16 anh em 8 trai, 8 gái, vì để tám lần mà lần nào cũng sinh đôi cả, mà mỗi lần sinh hai trai, hoặc hai gái, chớ không phải một lần một gái một trai.

Người đàn bà ấy ở làng Nam lâm, huyện Do-linh, tỉnh Quảng-trị.

Ấy cũng một chuyện hiếm có mà cũng tí khi được nghe thấy vậy.

Đoản-thiên tiểu-thuyết

Câu chuyện thương tâm

Một hôm chủ nhật, ngoài đường mưa bay phơi phới, gió buổi tận xương, thính thoảng mới có kẻ đi người lại, lạch cạch vài tiếng xe qua.

Tôi buồn chẳng biết đi đâu, đành ngồi nhà mượn câu văn giải trí. Bèn học đầy những sách nào địa-dư, cách-trí, tiểu thuyết văn thơ . . . biết chọn quyển nào cho vừa ý. Tâm thần lúc ấy như phảng phất hồn cụ Nguyễn-Du, tôi bèn đem quyển Kim-vân-kiều ra ngâm vịnh. Ôi văn chương như truyện Kiều thực là tinh tinh chi vậy, khiến cho người xem phải cảm động. Kia như câu :

« Rằng lòng nhân tự thuở xưa,
Cái điều lạc mệnh có chừa ai đâu ».

Thật không sai tí nào cả. Thương hại thay cho những khách hồng-nhan mang lấy tài làm chi, lấy sắc làm chi cho giới đất ghen ghét lắm vậy ; ba chìm bảy nổi, bắt phong trần phải phong trần mới nghe.

Hồi lên tới nơi ngồng đầu lên, trông ra ngoài phố đã tỉnh tỉnh tác nào không biết, ánh mặt giới đã hơi tỏ rạng, tôi mặc áo ra đi, đi đến phố N. G. thăm người bạn học. Đến nơi vừa bước chân vào, tôi thấy bạn tôi ngồi nói rất là chưa xót.

Tôi liền hỏi : Thế nào là chưa xót, hay lại chồng bỏ, gặp những chú Sở, chú Mẹ là cùng chứ gì ?

Bạn tôi liền ấy ý không bằng lòng đáp rằng : « Ngô huynh chớ giễm pha vậy câu chuyện đương đau, để xin thuật lại cho ngô huynh nghe.

Nàng tên gọi V. Nương, xuân xanh mới đôi chín Bà thân-mẫu sinh nàng ra chưa được ba ngày thì mất. Ông thân sinh có sổ đào hoa nay vợ này mai vợ khác mà đến bây giờ cũng chưa thành nhân duyên với ai cả. Ông giao nàng cho người vú sữa nuôi, còn mình ngày đêm sa thân vào cuộc chơi bời, chẳng đoái nhìn đến con đại. Câu phương ngôn « Có mẹ ăn cơm với cá, không mẹ liếm lá đầu chợ » thật như cảnh nàng vậy. Người vú nuôi mạnh khỏe thì chớ, sẩy ra lúc ốm đau, nàng bỏ nheo bỏ nhóc; xin láng diềng người này lo sữa, người kia lo sữa có được no bụng thì nàng mới thôi khóc khóc. Ngô huynh thử nghĩ xem tình cảnh như thế, ai mục kích mà chẳng thương tâm.

Năm nàng lên tám tuổi, người vú nầu ở lại hầu hạ, trông nom ; kể ra ơn người nầy nặng hơn tình cốt nhục. Vả người V.-Nương con nhà tử tế, vì giận chồng đậm tính cát lẩy, nhất tính lao khang, nên bỏ ra ngoài nầy làm ăn. Đôi ba phen chồng ra rất, vú ta nhất định không về. Có làm sao, ngô huynh cũng biết, V.-Nương hợp vú nuôi mẹ V. Nương, mỗi khi vú nuôi đi đâu xa, nàng khóc mếu coi rất thảm thiết, vì thế người vú nuôi cũng không yên dạ. Mỗi khi V Nương phạm lỗi gì bị cha đánh thì người vú giọt ngắn giọt dài, ở trong bếp.

Nhà V-Nương lúc nào cũng năm ba người ăn chực, năm nhờ, toàn thị những bạn chơi bời của cha. Người vú thấy thế, một hôm bảo với ông rằng « Thưa thầy, của đâu mà thầy nuôi những người vô nghệ nghiệp trong nhà, con chỉ sợ nhỡ mình lỗi ở có ra sát tại chẳng thấy ai giúp đỡ » ông gọi đi rằng : « Vú cần lắm, người ta không có nghề nghiệp mới nhờ mình, lo gì lúc người ta khá giả lại không nhớ ơn ta hay sao ? »

Quả nhiên lời người vú nói không sai tí nào. Ông bạn mới bọ Dương thì ít mà bọ Lý thì nhiều, rầu cái ngày một khánh kiệt. Lại phải cái lại bay vạ gió bất kỳ ở đâu đem đến, ông phải tổng giam ngục thất. Các bạn tiền của ông trước lúc lấy đến lánh xa, còn cửa nhà với nàng V Nương giao cho người vú trông nom, coi sóc. Cho hay cái ma lực đồng tiền nó có cái oy quyền, mê-hồn lực lớn lao đến thế nào ? Có nó thì kẻ hỏi, người han ; nó đi rồi thì chẳng thấy ma nào với tới.

Nói chuyện đến nàng V-Nương lúc bấy giờ mới lại bi thảm nữa. Năm, lúc nầy đã mười hốn tuổi. Cha bị tổng giam, một mình hai buổi đi lọc về lại cũng vú nuôi khóc than, than khóc, dong nhan tiều tụy cả ngày, chẳng bao lâu nàng thành bệnh. Người vú phải nén sự buồn để khuyên dỗ nàng, ngày đêm bầu bạn thuốc thang cơm cháo rất phàn nàn. Nhờ ơn vú nuôi, V Nương bệnh đỡ dần dần.

Từ khi ông thân sinh nàng bị nạn, tiền ăn tiêu trong nhà vẫn nhờ vào người bác bên tầu. Người bác V-Nương cho đã nhiều mà chưa thấy tin tức ông thân sinh nàng ra làm sao, nghĩ thầm rằng : « Ta buôn bán rất lòng đồng ta, của đâu mà cho mang tó mãi. Vẫn biết rằng mẫn mẻ ptải giúp đỡ nhau, nhưng sau bảy tháng nay vẫn một tay ta nuôi nó cũng là đã bổn phận. Cha nó sau nầy có ra cũng không cần trách ta được nào » Nghĩ thế từ đấy không cho V-Nương tiền nữa. Mấy lần người vú lại xin, người nhà lúc bảo đi chơi, lúc bảo đi lễ, chẳng có lần nào là gặp mặt. Cực chẳng đã, người vú lại thất trở về không, ngồi ra hai hàng nước mắt, V-Nương thấy vú nuôi khóc chạy lại ôm lấy rồi hỏi « Ư cơ, làm sao u khóc thế » Người vú đem nông nỗi kể lại rằng : « Anmơi, thấy bảy giờ bị nạn còn làm chi ra tiền, bấy lâu tiền ăn tiêu nhờ vào lương bác, nay u lại xin mấy lần, bác đi vắng cả thì biết tính sao, mà nhà gạo đã hết, củi cũng chẳng còn. U bảy giờ định nương cậy vào ai, biết trông mong đâu nữa ! Thầm thay tơ vò rượt rối, những ghé nghe tiếng nhạn lạc đàn. — Khổ thay mảnh nhỏ gan bầm, chịn ngại lắng tiếng quyên lẻ bạn !

Trương phủ-quân khi sinh tiền làm đứng nam nhi, đối với song thân đã là một người con có hiếu, đối với thê nhi lại là một người chồng có thêm ra một cái cửa nữa. Lỏ lần trước là vì mưa lụt, chớ kỳ nầy không mưa lụt mà cũng lỏ chỉ có gió to sóng dập khỏa bờ mà lở, nghe đâu năm trước đã có lở một lần, rồi qua mùa nắng lại bồi lấp, nỏ hay lần nầy có lấp được không ! Biến động liên miên, đã ba bốn tháng trời thuyền ghe đành phải bỏ tay ; trở

Quan bác-sĩ Lambert về quí-quốc. — Bản-quán được tin rằng quan năm thầy thuốc Lambert, Y khoa và Dược-khoa tiến-sĩ, chánh sở Thí-nghiệm tại nhà thương Đồn-thủy, đến chuyến tàu *Angkor* nầy thì về quí-quốc nghỉ. Quan bác-sĩ Lambert là một nhà y-sư có giá-trị đã nổi tiếng trong các Đại-học-đường và đồng bang ta đã nhiều người được biết, bởi vậy được tin ai cũng lấy làm mến tiếc lắm.

Vậy trước khi bác-sĩ thượng lộ ta xin kính chúc ngài vượt biển bình-an và hết hạn nghỉ lại trở về đây trong-nhậm chức cũ.

Hội Pháp-học bảo-trợ. — Đến ngày 1er Février nầy hội Pháp-học bảo-trợ sẽ họp đại-hội-đồng thường niên.

Vậy đến hôm ấy, mời các ông hội-viên ở các tỉnh và Hanoi đến dự hội.

Thư-ký hội lại cáo

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 20 Janvier nầy, giá bạc ở khu Nhà nước định là 8 f. 00

Thị giá quốc-trái. — *Ngày 20 Janvier 1923.* — 3 /. 58,75. — 5 /. 1915 19 6 7 .75. — 4 /. 1918 61.70. — 5 /. 1920 78 25. —6 /. 1920 87.75.

Điện tín cấm ra Chính-phủ Ceylan về việc cấm đám quan Toàn-quyền Long. — Trong số báo ngày hôm qua, bản-quán có nói rằng quan quyền Toàn-quyền Baudoin đã điện cho quan Lãnh-sự Pháp tại Colombo để cấm tại Ceylan và hết thảy các quan văn võ các thân bảo Anh ngụ tại Colombo, tấm lòng thâm tạ của thiêm chức và của Chính-phủ Toàn-quyền Đông-pháp về sự trọng tiễn đặc biệt đối với việc tang lễ quan Cố Toàn-quyền Long.

Trong con đau đớn nầy mà được liệt-quí bên ấy tỏ lòng ân-cần tử-tế dường kia thì toàn cõi Thuộc-địa nầy thật lấy làm một cái ân sâu vậy.

Thiêm-chức quyết rằng tỏ được lấm lòng ghi ân nhớ nghĩa của Chính-phủ Pháp đối với Chính-phủ Anh tại Ceylan và Chính-phủ Pháp sẽ cấm thêu những lễ trên trọng của Chính phủ Anh đối với di-hài vị Đại-biểu của Pháp-quốc Đại-pháp tại cõi Đông-pháp nầy ».

— Ký tên Baudoin

Những giấy chia buồn với Long phu-nhân. — Quan Đốc-lý Meurou có để lên quan quyền Toàn-quyền tờ chia buồn như sau nầy :

« Tỉ chức xin quan lớn chuyển độ cùng Long phu-nhân lấm lòng chia buồn rất thành thực và rất kính-cẩn của Hội-đồng ủy-viên thành-phố, của các quan chức tòng sự tại tòa Đốc-lý và của nhân-dân Hanoi về cái tang đau-đớn nầy khiến cho Đông-pháp thiệt mất một vị chân-tài sáng-suốt đã làm cho xứ nầy biết bao công việc, tuy lúc mật nhọc cũng vẫn tận tụy với nghĩa-vụ, những mong làm cho trọn những công cuộc đỏ-đang mà nay đã từ trần ».

Hai ông trưởng-bang Phúc kiến và Quảng-đông cũng đến thăm quan Đốc lý để nhờ ngài chuyển lên quan quyền Toàn-quyền lấm lòng của hai bang chia buồn với Long phu nhân và qui-quyến.

Phái-bộ của Nghị-viện. — Các phái viên của Nghị viện đã bắt Colombo hôm 17 Chúng 21 thì tới Singapore và 24 hay 25 thì tới Saigon.

Cần hai người vẽ ảnh truyền thần. Hỏi tại hiệu ảnh Thụy-ký, phố Cửa Đông, Hanoi.

3618

VIỆC HÌNH

Việc hình (ngày thứ năm)

M. Adamolle chánh hội-đồng, MM. Collet, Trần-văn-Thông, thẩm phán, M. Reydellet thẩm phán dự khuyết.

Việc dân và việc hộ (ngày thứ tư)

M. Nizet chánh hội-đồng. MM. Collet, Reydellet. Lê-trung-Ngọc, thẩm phán, M. Motais de Narbonne thẩm phán dự khuyết ; M. Guiselin định các khoản lệ-phí.

LẠI VỀ PHỐ CỔ

Bản-biện vì sự tu tạo nên tạm trú tại số nhà 17, phố hàng Giấy. Nay việc công-tác đã thành, từ 1er Février nầy, bản-biện lại thuyên về ở phố Cửa-Đông (Rue du Pont en Bois số 84 và 86.

Các quý-khách có phiếu Quốc-trái muốn bán hay là có thư-từ giao thiệp với Bản-biện xin cứ viết và đẩy bảo lãnh.

ĐÔNG-SẺE, LÊ-ĐÌNH-CẢNH
86, 88, Rue du Pont en Bois, Hanoi
Cần-bạch

Tòa án đại hình. — Tòa án đại hình thứ nhất trong tháng 12 đã khai ngày 19 Mars hồi 8 giờ sáng sẽ họp tại Tòa án Hanoi.

Hội đồng xét các việc trong kỳ ấy thì có quan số-vấn N/zet làm chủ tọa và hai quan số vấn Prêau và Guise lin phụ thẩm.

Mông bổ. — M Đỗ-đức Bột, cố bằng Sơ-học Pháp-Việt, mông bổ trợ giáo tập sự..

M Ng nhân-Nghĩa, cố bằng Sơ-học Pháp-Việt, mông bổ trợ giáo phụ tá, lương mỗi tháng 15 đồng

Trường mới mở. — Kể từ ngày 1er Janvier 1923 trở đi, tại làng Poumo, xã Cổ-đạo, tổng Giao-hiếu, châu Chợ-rã tỉnh Bắc-kạn, có mở một trường Pháp-Việt.

Di trường. — Trường Sơ đẳng Thạch bằng, tổng Đại-lịnh, châu Vănchấn, tỉnh Yên-báy, trước ở làng Thạch-bằng, nay đi sang làng Đại-lịch.

Bãi dịch. — Bãi-nguyên-Tích, trợ giáo tập sự ở trường Sơ-đẳng Ninhnhất huyện Hải-hậu tỉnh Nam định, vì nghỉ không xin phép nay bị bãi dịch, kể từ ngày 20 Décembre 1922 trở đi.

M. Lê-xuân-Phương, trợ giáo tập sự tại trường Thanh-bằng tỉnh Yênbáy, vì có lỗi nặng nên phải bãi-dịch.

TRẢ GIÁ THỰC CAO

Quốc-trái bất cứ năm nào, bang nào, mà mang đến bán cho bản-hiệu, sẽ tính một giá rất cao.

HOÀNG-XUÂN-LAN
Chủ hiệu Fonderie Tonkinoise
2059 *39, Phố hàng Quạt, Hanoi*

Ngạch thư ký. — M. Nông-ích-Nhan, thư ký bạng tư, tòng sự tại đạo quan binh thứ nhì, nay đổi đi Langson.

M. Ng-đức-Huyến, thư ký tại Langson, nay đổi đi đạo quan binh thứ nhì.

Ngạch lục-lộ. — Cấp mỗi tháng 10 p. tiền cơi ngựa cho M. Ng-phạm-Phúc đương đi khảo sát con đường số 3 ở Bắc-kạn.

Ngạch tuần-cảnh. — M. Lê văn-Nương, linh cảnh-sát ở Haiphong bị bãi dịch.

Bắt dân quân thúc. — Vũ-v Bin, phạm tội ăn cướp, bị 5 năm khổ sai, theo như nghị-định ngày 28-8-1919 nay phải bắt dân quân 1thúc ở làng Phúc-tiêu, tổng Tống-xuyên, huyện Hưng-nhân, tỉnh Thái-bình.

NHÀ CHO THUÊ

Nhà số 82, phố hàng Trống Hanoi số cho thuê từ ngày 16 tháng chạp Annam nầy, tức là ngày 1er février 1923, cả tầng trên tầng dưới, 7 buồng và 1 cửa hàng, ông bà nào muốn thuê xin đến hỏi tại nhà số 68, Phủ-nhi (Richaud) Hanoi.

3617

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Cuộc đua ngựa. — Đã mấy tháng nay mới lại có cuộc đua ngựa Cuộc đua ấy định vào chủ nhật sau rằm là 28 Janvier đúng 2 giờ rưỡi chiều.

Ai có ngựa đua thì phải biên tại nhà M. Fischel ở Haiphong, nhân cho đến ngày thứ hai 22 Janvier hồi 18 giờ.

Vườn Lạch-tray thêm được một con cọp con. — Vườn hoa ở Lạch-tray vừa thêm được một con cọp cái con mới sáu tháng, của một nhà đồn-điền Tây ở Thái-nguyên bán cho.

Nguyên ông ấy bắt sống được ba con mới đề đem về nuôi sữa thì một con bị chó cắn chết, một con nữa ăn phải thuốc độc.

BẮC-NINH

Một con chim khá to. — Mới rồi tôi có được xem một con chim ở về ấp Tranh (làng Trinh phú) huyện Lang-tài, Bắc-ninh.

Con chim ấy hình như con diều-hâu mà mình nó to bằng con bê, mỏ đen lông hơi nâu trông rất đỡ, cánh nó người ta giăng ra đo được 3 m 20 tây.

Trại Bách-thú ở Hanoi cũng đã nhiều thứ thú to, nhưng hãy còn thiếu thứ chim to ấy.

Bà con ta ai muốn xem cứ về ông chủ ấp ấy mà xem.

Ng-huy-Tạo lai cảo

VIỆT-TRÌ

Thảm trọng. — Có một cái xác người đàn ông trôi ở sông Lô dạt vào bến tàu thủy hôm 18 tây khám xong đã chôn. Người chết ấy tóc dài răng cái mà bận áo cộc và áo dài nâu, quần trắng đã cũ. Xem ra cái thây này ở mạn ngược sông Lô trôi về, ai có mất người nhà mà đúng cách ăn vận nói ở trên đây cứ đến sở Cảm Việt-trì hỏi thì biết chỗ an táng.

YÊN-THẾ

Cháy. — Hai vợ chồng nhà kia ở xóm trại, hôm 28 tu, chồng đi làm ăn vắng còn vợ ở nhà giữ con thằng con lên năm tuổi nghịch dốt chơi châm lửa, chẳng may thế nào lửa bén lên mái nhà tranh, vừa thấy ngọn lửa lên, thì đàn làng chạy đến, chữa chạy hết sức thì ngọn lửa mới tắt nếu hôm ấy có gió thì nhà bên cạnh có lẽ cũng bị lây. Khốn nạn, hai vợ chồng nhà nầy nghèo khổ, làm được vài gian nhà tranh để ở thì theo ngọn lửa mất cả, lại khốn cho anh chồng làm ăn vất vả bị hỏi đầu được mẹ đẻ ba đồng bạc giấy nhét trong cột nhà hôm ấy cũng theo tàn đám đi mất.

Vậy nhà ai có trẻ nên phải giữ gìn chúng nó, chớ cho nghịch lửa trong nhà mà đại đấy.

Ái Văn lai cảo

VIỆC KINH-ĐÔ

Tin buồn về quan Toàn-quyền Long. — Chiều hôm 17 Janvier, quan Khâm-sứ Trung-kỳ có gửi tờ chu-tri khắp cả các tòa sở thông thuộc quyền chánh-phủ Bảo-hộ, để báo tin buồn đại khái rằng quan Toàn-quyền Long trước về nghỉ, nay lại qua lĩnh trọng quyền, mới rồi vì thọ bệnh nên ghé lại Colombo mà điều trị, thời tại thế lại nơi nhà thương xứ ấy hồi 21 giờ ngày 15 Janvier vừa rồi.

Sự vinh-biệt fy khiến cho ngài rồi thương tiếc xót xa mà nhắc lại cho các quan lại biết rằng quan Toàn-quyền Long là một nhà chánh-trị trứ-danh đã từng gánh vác biết bao

Cảm ơn Thư-Lan, nhà sưu tầm.

TONKINOIS
Hanoi.

Hàng thực xấu! Giá thực cao!

Các nhà buôn nhà nghề ai cũng khoe là hàng tốt giá rẻ ; bản-hiệu không dám tự nhận như thế; chỉ

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM
BIJOUTERIE — ORFÈVRERIE
NAM-BẢO
Hanoi — 16, Boulevard Carnot — 16, Hanoi

CÁC CUỘC ĐI XEM
SĂN-NHIÊN
Tối thứ bảy :

Quà tết của hiệu Bào-chế Montès

Nhân dịp tết Nguyên-đán gần đến : Bản-hiệu định hiện các ngài chút quà có ích là HẠ GIÁ RƯỢU BỔ-ĐÀO-MI-TỬU — TONIQUE T
xuống mỗi chai 0$25 (hai hào rưỡi), chỉ tính có 2$00 (hai đồng) thôi !
— Kể từ ngày 15 cho đến hết ngày 30 tháng chạp ta thì hết hạn (du 31 Janvier au 15 Février 1923).

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Paul Bert, H

Quý-khách chiếu-cố cho, sẽ biết *giá cao hay rẻ, hàng xấu hay tốt* vậy.

Số mười tám, phố Đường-Thành (18, Rue de la Citadelle Hanoi) tức là nhà kính chụp ảnh của bản-hiệu.

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUSET

Thương thọ đã nhật đăng Bắc đẩu bội tinh
Nguyên chuyên về ngoại khoa tại bệnh viện Tunis, Fes, Rabat, Casablanca Port 8.14
Ai cập Huế

Ngoại khoa, hỏa-nhi, chữa mắt và các thứ bệnh lậu bệnh giang mai

Giờ khám bệnh : Buổi sáng 7 giờ đến 9 giờ — chiều 14 — đến 17 —

KHÁM BỆNH : Giờ 3 đồng một lần
XIN GIẤY LÀM CHỨNG : Giá 1 $ 50
Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA LONG, 32.
GIẤY NÓI SỐ 236

3018

BUÔN TẠI GỐC, BÁN TẠI NGỌN

Có lời kính đạt để Quý-khách biết Công-ty chung tôi mở xưởng tại Hải-phòng làm đủ các thứ ghế mây kiểu « Thonet » :

Chaises
Canapés
Fauteuils
Rocking-chairs
Porte-manteaux
Tables et Lits

Quý-khách ở xa cần thứ nào, mua buôn hoặc mua lẻ Marque "LION", *xin viết thư cho Công-ty chung tôi sẽ gửi ngay kiểu-mẫu và giá-cả để các Quý-khách biết.*

NAM-TÂN
66, Boulevard Bonnal, 66
HAIPHONG

2022

NHÀ-ĐỂ MỚI

70, Phố Hàng-Đồng, Hanoi

Nhà Đẻ quan Docteur PAUCOT có 40 buồng, sạch sẽ, tĩnh mạc, đèn máy, đỡ đàng như phòng khách Ô-tân, có người hầu hạ nước nôi, giặt-giũ, và phát áo lọt lòng, sữa, chai nước nóng, cối, và cỏ tỉ, có xiêm.

Sự trông nom lại có hai bà Sages-Femmes đỡ từ chức rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà Ng-thị-Yến ở hẳn trong Nhà-Đẻ hàng Đồng để đỡ đẻ và tiếp đãi các bà, mà tối ngày nào cũng lên thăm bắt mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn tiệm mới về đỡ ở nhà cũng được.

Ai bẵng huyết, tiểu sản huyết bạch, kiếm hoi, muốn chữa đẻ vào chữa cũng được (năm riêng). Xin mời lại xem và hỏi cách thức.

Mỗi bà một buồng 10 ngày. **6$00**
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. **10.00**
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. **15.00**
Mỗi bà hai buồng. 10 ngày. **20.00**

Ra vào tự do

2157

BUÔN TẠI GỐC BÁN TẠI NGỌN

Có lời kính đạt để Quý-khách biết Công-ty chung tôi mở xưởng tại Hải-phòng làm đủ các thứ ghế mây kiểu « Thonet » :

Chaises
Canapés
Fauteuils
Rocking-chairs
Porte-manteaux
Tables et Lits

Quý-khách ở xa cần thứ nào, mua buôn hoặc mua lẻ Marque "LION", *xin viết thư cho Công-ty chung tôi sẽ gửi ngay kiểu-mẫu và giá-cả để các Quý-khách biết.*

NAM-TÂN
66, Boulevard Bonnal, 66
HAIPHONG

2022

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Việc bầu cử cai tổng Thủy-cơ — Như lời bản báo đã nói cử nọ rằng cả tổng Thủy-cơ vì có lòng biết ơn và luyến ái ông cai tổng Đỗ-văn Mẫn mới tự thế, cho nên dân tổng đồng lòng bầu M. Đỗ-kế-Toán là cháu ruột ông lên làm cai tổng để thay ông. Tính có cho đủ M. Toán vô để đứng dự bầu với hai người nữa, đến khi mở vé bầu có 14 mà M. Đỗ-kế Toán được 12 vé nên tỉnh tôn để cấp bằng cho làm cai tổng.

Chức cai tổng Thủy-cơ khó gì như các tổng trên đất, vì tuy kém là một tổng, nhưng coi hết cả bao nhiêu thuyền bè trong một tỉnh mà không thuộc quyền phủ huyện nào việc quan được trực tiếp ngay với tỉnh tôn, cho nên cái danh giá cũng gần như một ông huyện vậy.

Ông Đỗ-kế-Toán nay được bầu cai tổng nữa thì vừa là bậy tám đời cai tổng Thủy-cơ

Vậy có lời chúc mừng ông cai tổng mới.

QUẢNG-NGÃI

Cửa lờ — Mới rồi bản-quán đã có đăng rằng trước mặt Thu-xá về miệt diên hải bị mưa lụt to mà lỡ ra một cái cửa, hay giờ cách cửa lỡ trước đó độ nửa kilomètre lại lỡ nữa, người chài có tử, khi ra tòng công là một người tối trong, khi kết nghĩa với bạn bè là một người bạn có tín. Đã cả cương thường, luân lý, hiếu, hạnh đạo nghĩa, tưởng rằng đất chở trời che hưởng thụ về sau còn lâu lâu, ai hay một phút mà âm dương cách biệt, ngày xanh tuổi trẻ, mà vội bỏ thân ta thế mà hưởng thú tiêu diêu. Cái hi vọng của phụ-quân đương còn viễn đại, nên ra sức tòng công biện sự cho kiệt thành tận trung, ai ngờ lật bệnh chẳng thương người mà phải chịu thiệt thòi số mạng.

Ôi thôi ôi ! tình cảnh ấy nghĩ càng thêm tiếc, trông đến mà đau, kiếp phù sinh số đã đã hay sao, con tạo nỡ ghét ghen chi lắm mấy. Gió ngọc đã lánh nơi Tiên đảo, dặm mấy trăng xa cách bao nài, bút sơn có lẽ cải thiên tào, vàng muốn tượng đền bồi chi sá !

Hội Hữu-ái chúng tôi kính viếng mấy lời, xin nguồng bằng phật lực, tiếp dẫn linh hồn vãng sinh tịnh độ cho kỳ bỏ để tấc dạ tin thành đàng trước vong linh biết chăng xin tỏ

Hỡi ôi thương thay !

Hội Trung-kỳ Sử-tòa
Hữu ái lai cảo

Xin nhận kỹ kẻo lầm

TÂN-LONG

RELIURE ET CORDONNERIE

72, Rue du Pont-en-Bois, 72 — Hanoi

Kính trình các qui-khách :

Bản-hiệu chuyên nghề đóng giấy và đóng sách đã lâu năm, làm rất kỹ lưỡng, dùng những giá tốt.

Đã được các qui-khách tin dùng nhiều lắm. Nay có một hai nhà buôn hàm lợi mua giấy của những kẻ vô sỹ bắt chước dấu của bản-hiệu đóng vào giấy mà bản-hiệu chưa bắt được tang. Nên các qui-khách lầm mua phải giấy giả hiệu. Vậy xin các qui-khách tường nhận cái dấu bỏ-giục và cả hòa long của bản-hiệu, cho khỏi mang tiếng.

Nếu các qui-khách có muốn mua được giấy thực hiệu thời xin gởi thơ đến cho, bản-hiệu sẽ gởi ngay.

2082 TÂN-LONG, kính cáo.

Lại về chốn cũ

Hiệu LỢI-THÁI ở phố hàng Bạc số 104 nay mới dọn về nhà cũ số 1.0

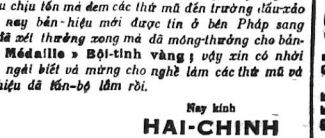
Nhân tiện kính trình qui khách ở các tỉnh xa được biết hễ các ngài hỏi giá vàng mà bản hiệu đã có gi y thép trả lời, nếu thuận giá thì xin gửi Commande bằng giây thép ngay, bằng chậm trễ năm bảy ngày, mà vàng lên giá thì bản-hiệu lại phải tính theo giá mới

2066

LỆ MUA BÁO

Tuy nước lại đã các ngài duyệt báo biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các ngài qui đáng nào mua thì gửi tiền cho bổ không cổ, tiền gửi theo giấy mua thì bản-quán không bổ lỡ. Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho tiện.

Giá Bán 6$10 cả cước.

Chơi chán giả lại được 5$40

BẰNG VÀNG DIỆP THỰC TỐT

Thưa các qui khách, trông chừng giá vàng một ngày một cao nên chúng tôi chế thứ nhẫn này giá bán cực rẻ chơi chán giả lại tính bao nhiêu giá không thiệt.

Giá bán mỗi cái nặng 1 đồng cân 6 p 10 cả cước.

Muốn thách tên, thêm 0 p. 20

Muốn keo nặng thêm thời cứ mỗi 8 phân thêm 2 p. 60.

Các ngài chiếu-cố xin gửi tiền cho chuyến trong 24 giờ thời xong xin gửi luôn ngay. Không gửi contre remboursement.

TONG-YUNE-TAI
2024 49, Phố Hàng Ngang. — HANOI

Được thưởng gì ??

Đấu-xảo Marseille đã tan cuộc từ hôm 15 Novembre 1922, thế mà xem ra trong các nhà làm mũ ở xứ Đông-Pháp này chỉ duy có bản-hiệu chịu tốn mà đem các thứ mũ đến trường đấu-xảo Marseille thôi, nay bản-hiệu mới được tin ở bên Pháp sang rằng Hội-đồng đã xét thưởng xong mà đã mông-thưởng cho bản-hiệu một cái « Médaille » Bội-tinh vàng ; vậy xin có nhời kính-trình các ngài biết và mừng cho nghề làm các thứ mũ và khăn của bản-hiệu đã tấn-bộ lắm rồi.

Nay kính
HAI-CHINH
76 Phố Cầu-Gỗ 76
HANOI

園興東
ĐÔNG-HƯNG-VIÊN

HANOI — 90, Phố Hàng Buồm, 90 — TONKIN

Giấy nói số 222

HIỆU CAO-LÂU VÀ TẠP HÓA

Bản-hiệu mở từ năm 1803, là một hiệu cao-lâu Trung-hoa mở trước nhất ở Hà-thành này. Nhà cửa rộng-rãi lịch-sự, có phòng nhỏ để quý-khách ngồi riêng và phòng lớn để đặt tiệc to.

Các quý-khách muốn đặt tiệc tại bản-hiệu, hay là đem về nhà cũng được, giá cả phải chăng.

Các món ăn Tây đều làm được cả, và cách nấu, nướng vừa-vặn, trong-sạch.

Nay bản-hiệu được phép bán cho cả binh lính Tây, Nam, vậy mới các ngài chiếu-cố cho.

Hàng bên Pháp mới sang

Bản hiệu mới nhận được các thứ hàng dùng về mùa rét để may quần áo tây : drap fantaisie, gabardines couleurs pour complets, laine pardessus et tissus impermeables và các thứ mũ dạ, etc...

HỢP-KÔNG-THÀNH
99, Rue de la Soie
HANOI

3354

Ngài nào có phiếu quốc-trái hoặc phiếu cổ-phần hay trái phiếu của các hội Công-Thương khác muốn bán thì xin mời quá-bộ lại hiệu tôi xin tính giá thiệt cao vì có người cần đến nhờ tôi mua hộ nên được giá hời lắm lắm.

Nay kính-bạch,
ĐỨC-LONG Thương-cục
56 90, Phố Mã-Mây, Hanoi
(Tonkin)

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÁY NÓI SỐ 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chắn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của nhà-nước.

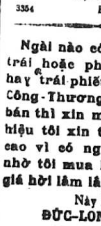
Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có đủng, xin mời chiếu cố.

3045 MẬU-THỊNH kính cáo.

KHÔNG NGỦ ĐƯỢC

Thực là hại cho đường thể dục và đường đức tính ;
Thực là hại cho sức khỏe ;
Thực là ngăn ngủi ngày giờ,

Đức ngủ đã qua rồi, không còn kéo lại được nữa.

Thuốc NEURINASE *làm cho ngủ ngon*

Thuốc này rất là cần dùng cho các xứ nóng.

Ở các hàng báo chỉ to đều có cả.

3046

Lời chân-hưng 興

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà lầm ra không đặt được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đăng-bộ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

華 PAO-VA 實

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

Chúng tôi có lời khai trình các quí-khách biết rằng chủ trương của chúng tôi là để chiêu khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng tốt như đã mọi thứ, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân chân, hồ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đồ các thứ thật thức rất qui, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Viễn-Đông đáng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, tử bình bằng sứ, vân vân.

Cũng kỳ tàu vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giầm ba tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chiếu các thứ đồng hồ. — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cám ơn lắm. Các ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA
Giám-đốc, n° 28, Rue des Pavillons, Hanoi

TRUNG-BẮC TÂN-VĂN

Thuận-Thành | ĐỦ MÙI | Distillerie du Nord

Do Võ Chí Hùng scan tại TS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiêu Đẳng và Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Tư microfilms của Arizona)

đủ các kiểu giá tính trung bình.

Có catalogue để biếu các quí-khách.

● NGUYỄN-TIẾN-HÀM,
Kính cáo.

Nước hoa vệ-sinh mới sang

Kính trình các quý-khách biết rằng hiệu tôi bán thứ nước hoa Jean de Parys gọi là Arôme des Fellahs dùng để xức thuốc-lá, thuốc-điếu và xì-gà.

Lại có bán đủ các thứ như sau này: nước gội-đầu, cà-rem, phấn, xà-phòng thơm, vân vân.

Bán tại hiệu VŨ-QUANG-PHỐC
Thầu-khoán
43, Phố nhà Thờ, 43, Hanoi
Độc-quyền Đại-lý Bắc-kỳ.

Bán sắt và bán lẻ, giá tính phải chăng. 2063

TRỌ-THIÊN-ĐƯỜNG

Phố Hàng Long, số 30
Phòng giấy ở Hàng Phèn, số 29
(Rue du Vieux Marché)
Hanoi

Bán-hiệu mới xin được pháp-chuyên-trị về việc hiệu hỷ có đủ các thứ đồ và các thứ ăn nhậu cho thnê. Lại có cỗ một bọn toàng đồ đi phú quan, trị huyệt, .ắt hồ đưa tinh, và mọt bọn tân tây thời việc hỷ thì rất là vui vẻ, mà thiệt vẻ y bọ hiếu thì rất là buồn rầu. Giá giá rất rẻ. Cao nghỉ ở xa muốn thuê bao-hiêu cũng xin nhận. 2063

Nhà Bán-đồ « TẤM-TẮM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

NAM-HƯNG-THÀNH

18, Rue des Caisses, 18
(Phố Hàng-Hòm)
HANOI

Kính trình các quý-khách biết chờ rằng: Bản-hiệu xưa nay vẫn chuyên nghề làm sơn vẽ theo lối Nhật-bản, và lối Annam như là các thứ tủ, hộp, trắp, quả, vân vân. Các thứ đồ nét như hoành-phi, câu đối, cuốn thư cùng các thứ tranh cảnh bằng sơn vẽ vào kính hay là vào vải và các thứ ghế bọc uốn bằng song làm dùng kiểu chắc chắn, cẩn-thận sơn bền mùi trông rất nhã.

Bản-hiệu bán buôn và bán lẻ; Lại có bán đủ các thứ hàng Saigon bang tốt, hạ giá hơn các nơi.

Các quý khách ở xa muốn mua, gửi giấy về bản-hiệu xin tính giá phải chăng và gửi hàng theo cách lĩnh hóa giao ngân. (Contre remboursement).

Xin các quý-khách chiếu cố. 2057

·XE Ô-TÔ·

Xe máy êm lắm, chỉ trông thấy chạy mà không nghe tiếng máy chạy.

Xe ô-tô **MORS** *thứ mới chế, chạy 12 Mã-lực.* ●

Thứ xe này là thứ chính của nước Pháp chế ra đã lâu. Làm rất cẩn thận, rất giản-dị. Đi xe ấy không phải chữa bao giờ, không phải phiền bực bao giờ.

Có một cái xe ô-tô hiệu **MORS** *thì không bao giờ phải nhờ gì đến những nơi xiêng có chuyên-môn nữa.*

Qui-khách nào muốn tiện lợi thì nên mua xe ô-tô **MORS**.

Muốn thử cứ đến hiệu ông **ROGER GUIONEAUD** *ở Hà-nội, phố hàng Giò (Boulevard Gia long) số nhà 30 mà thử.* ●

Cả Đông-Pháp chỉ có hiệu ông được nhận bán thứ xe ấy thôi.

ĐỌC CHO KỸ CÀNG — MẠNH YẾU Ở ĐÓ

MẤY LỜI DẶN RẤT CÓ ÍCH

Phàm hễ lao-tâm lao lực, sáng ngày ra vừa ngủ dậy đã thấy mệt rồi, ăn không thấy ngon, chân tay như chân tay mượn. Nếu vậy thì nên uống ngay thứ rượu bổ của Khuất-thần thị.

VIN RÉGÉNÉRATEUR
DU Dr. J. K. WATSON

lập tức người thấy khỏe lại.

Mỗi chai litre **2$50**

Con-nít không thấy lớn, yếu-đuối lèo-khèo, chân hình như mang không nổi nhọt, bần chán thấy xanh xao tỏ nỗi người, da xanh, mình com mắt ghe ăn, tại là trong máu có chất độc, mày thứ-thia không hòn hở, nếu vậy nên uống ngay thứ thuốc giải-độc thì nên mua ngay cho nó uống thử thuốc.

SIROP IODOTANNIQUE PHOSPHATÉ SPÉCIAL.

Thứ thuốc này chế một cách đặc biệt kỳ càng tại bản dược-phòng. Dùng một chai litre nó tốt bằng năm chai lít dầu gan cá (huile de foie de morue). *Mỗi chai litre* **2$00**

Hễ người thấy người ngán ngẩn nỗi mun mụn, lở, ghẻ, đi đường-tiết, khó mạch máu (nổi gân xanh).

Giang-mai mới phải hoặc phải đã đã lâu rồi, dùng thuốc này cũng tốt lắm.

DÉPURATIF SENSAL

Thuốc này trị được tiệt các chứng hắc-lào, lở, ghẻ, đi đường-tiết, khó mạch máu (nổi gân xanh).

Mỗi chai nửa litre **1$50**

Nên đến hàng thuốc ông CHASSAGNE là quan bào-chế bạng nhất, ở số 59, Phố Paul Bert, ngay cửa hiệu Gô-đa, ai yêu đau đến đó sẽ có đủ thuốc dùng.

DẦU-GẦN-CA-VIÊN : 0$90

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-che bạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 54

Hiệu GIU-ÍCH *tức là Công-ty* CHU-VĂN-MINH *ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có nhà máy nấu dầu và chế các thứ sơn tây đủ các mùi đặt dầu* CON GÀ VÀNG.

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đông-bào chiếu cố nội hóa, cứ viết thư cho bản-hiệu lấy mẫu, sẽ xin gửi biếu ngay.

2056

MẤY LỜI KÍNH-TẠ

Từ khi bản-hiệu dự cuộc đấu xảo riêng tại kỳ hội-chợ thứ tư, mông ân hội-đồng ban thưởng cho GIẢI NHẤT trong [illegible] làm giấy tây, giấy ta, có nhiều ng[illegible]ời thư đến mừng bản-hiệu, vậy bản-hiệu xin có lời kính tạ các ngài, và xin hứa rằng từ nay về sau lại cố gắng thêm nữa cho càng ngày càng tinh xảo mãi lên để các ngài chiếu-cố cho và cho xứng cái GIẢI NHẤT của hội-đồng ban cho vậy.

Nay kính tạ
PHONG-TÀI
Hiệu Annam đóng giấy
43, phố hàng Điếu (Pipes), Hanoi

PHAN-THÁI-THÀNH

HANOI — 4, RUE DES CANTONNAIS, 4 — HANOI

MỚI ĐẾN : LÁM KIỂU, NHIỀU MÙI RẤT ĐẸP

BÁN BUÔN VÀ BÁN LẺ

Đủ các thứ hàng Tàu, hàng Tây, hàng Ta, hàng Saigon và các thứ vải

Bản-hiệu lại có thợ may rất khéo để may quần áo ta và quần áo tây đã các lối

NHỮNG BỐ TƠ LỤA HIỆU C. J. BONNET

LÀ TỐT HƠN CẢ

PACHOD Frères & Cie LYON

CAO RĂNG

立即拔除止痛固牙

萬春牙膏

Thuốc Cao này thơm tho trong sạch khỏi giáo; ngâm khỏi đau răng, sâu răng, cam răng; răng lung lay ngâm thì vững lại, bán tại hiệu Vạn-Xuân-Đường, số 211, phố Tiền-an, tỉnh Bắc-ninh (Tonkin).

Song liệu mỗi phiếu giá. . . **0$20**
Đơn liệu mỗi phiếu giá. . . **1 0 10**

Các hàng tạp hóa và các hàng bào chế các tỉnh hiệu đã nhiều nơi mua buôn để bán lẻ, ngài nào muốn mua buôn xin gửi thư lại. Các nơi đã ấn định số lãn bộ như sau này: hiệu *Mac-Dinh-Tu* số 130, phố hàng Bông, Sở bán bán lẻ số 63, phố hàng Bông, nhà in *Đông-minh ấn-quán* số 53, phố hàng Gai, hiệu *Vĩnh-Lợi-Vinh*, số 60, phố hàng Bè hiệu *Hạnh-Nhân-Đường* số 81, phố Phúc-kiến, hiệu *Vĩnh-Xương* số 27, phố Hà-trung, hiệu *Quảng-Lợi* số 73 và hiệu *Bảo Hợp* số 27, phố Chợ nhiều Cũ, hiệu *Phan-xuân-Trang* số 62, phố hàng Bạc, hiệu *Vĩnh-Hợp-Thành* số 119, hiệu *Hạnh-Hóa-Đường* số 127, và hiệu *Anh-Hóa-Đường* số 131, phố hàng Buồm, hiệu *Phương-Đình* số 106, phố Cửa-nỗ, Hanoi, hiệu *Hợp-Hưng-Long* số 23, phố khách Haiphong, hiệu *Quảng-Lợi Ích* số 26, phố hàng Song và hiệu *Hoa-Sinh-Đường* số 167 phố khách, Nam-định, hiệu *Đức-Phong* số 106 phố Đông-thị Hải-dương, hiệu *Phúc-Hưng* bán tạp hóa tỉnh Phúc-yên, hiệu *Vạn An* phố Yên thái tỉnh Yên-bay, hiệu *Đức-Thọ* phố Việt lợi tỉnh Việt trì hiệu *Hưng-Thịnh* đồng bán buôn nên thuốc bộ bảo hi'n ở số nhà 63, phố Phúc kiến Hanoi nên nơi kể trên có bán hộ cả thợ thuốc thấy con người và các thứ sẵn dùng khác nữa, đều công hiệu cả. Bản hiệu hiện nay có bày bán c o thuốc ở Bột-che gian số 99, giấy E. Xin cảm qui-khách nhân tâm quang-cố, bản-hiệu [illegible] cảm bội vô cùng.

2036 *Vạn-xuân-Đường, cẩn khải.*

Số 80

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân ở một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối diễn-từ, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các độc-giả.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

...Chúng ỷ thế nội-giám *Mã thuận* mà làm càn. *Mã-thuận* thì ngày đêm hết sức ỏ-mị *Phi-giao* hoàng-hậu, để mưu hại *Lương* thiên-tướng và *Nguyễn* trung-hộ.

Bình-giang-vương *Hùng-hiệu* thấy vua *Anh-tôn* tin dùng bọn quyền-gian, lấy làm lo-sợ, nhất là *Vệ* vương-phi lại càng sầu-não muôn phần. *Hùng-hiệu* thì bệnh-thế mỗi ngày một nặng, các quan thái-y chữa thuốc, chẳng thấy công-hiệu chút nào.

Một hôm, vua *Anh-tôn* tiếp được tờ biểu các tang của vợ chồng *Hoàng-phủ thiên-hoa* gởi đến, động lòng thương xót. Thương-hoàng ở nam-nội, cũng thương khóc một vị hiền-thần. Toàn-bộn lại càng đau-xót không biết dường nào, suốt ngày cứ vật mình lăn khóc.

Phi-giao hoàng-hậu nghe được tin ấy, mừng thầm mà nói một mình rằng :

— Nếu vậy hay ! Cha mẹ ta có tang không tới dự được thì chính sự trong triều sẽ về một tay ta quyết-đoán.

Phi-giao hoàng-hậu mặt ngoài cũng giả-cách bi-ai khóc-lóc, mấy hôm không vào nam-nội vấn-an. Vua *Anh-tôn* giao cho Lễ-bộ quan bàn việc tuất-điển. Lễ-bộ-quan tâu rằng :

— Muốn tấn bộ-hạ ! Kính-vương nguyên là thân-phụ thái-hậu, lại là tổ-phụ hữu hoàng-hậu (*Phi-giao*) thì tuất-điển nên phải gia hậu.

Phi-giao hoàng-hậu thấy tờ tâu, cố ý cau-ngân mà nói với vua *Anh-tôn* rằng :

— Bộ-hạ nên truyền phán cho Lễ-bộ-quan cứ chiếu lệ thân-phụ Thái-hậu mà định tuất-điển, còn tôi đây là người thế nào mà dám viện lệ dự bàn đến việc ấy. Về theo lệ thường thì trong cung chỉ có một hoàng-hậu, nay tôi được phong làm hữu hoàng-hậu, là quá lạm lắm rồi. Dẫu sao cũng phận thứ-phi, quyết không nên việt lễ. Nếu như lời Lễ-bộ-quan nói thì chẳng những trái với lòng kiêm-tốn của tôi mà e rằng tổ-phụ và tổ-mẫu tôi ở dưới suối vàng, cũng không muốn vì có tôi mà chia cái tình quốc-tộc với.

Phi-giao hoàng-hậu nói xong, nét mặt rầu-rĩ rồi thở dài một tiếng. Bài bàng nước mắt, tỉ-tê tuôn rơi. Vua *Anh-tôn* thấy vậy, vội-vàng đỡ dậy mà khuyên-giải rằng :

— Ái-khanh ơi ! Ái-khanh chớ lấy làm phiền muộn. Hiện nay *Hàng-hậu* đang bị bệnh, chưa biết sống chết thế nào. Nếu *Hàng-hậu* tạ thế thì ngôi chánh-cung hoàng-hậu kia không phải ái-khanh là ai...

Lại nói chuyện phò-mã *Triệu-cán* nghe tin tổ-phụ và tổ-mẫu tạ-thế, thảo-khắc dăng biểu xin về chịu-tang. Thương hoàng bắt-đắc-dĩ cũng phải chuẩn-tấu *Phi-loan* quận-chúa nghỉ đợi trong khác-rợt. Bình-giang-vương *Hàng-hiệu* thấy vậy, càng động lòng xót-thương.

Vệ vương-phi khóc lóc mà than rằng :

— Nghĩa-phụ và nghĩa-mẫu ta bấy lâu vẫn coi ta như con đẻ, ai ngờ đến lúc tạ-thế mà ta không được đứng bên trong khi khâm-liệm thì lòng này bao quản xót-xa !

Lương phu-nhân thấy *Phi-loan* quận chúa thương khóc cũng tìm lời khuyên-giải, còn *Hàng-khôi-thần* thì ra vào nâng-đỡ hai thân. *Hàng-hiệu* nói với *Vệ* vương-phi rằng :

— Ngày nay phò mã *Triệu-cán* cáo về chịu tang, chỉ-bằng ta cho *Hàng-khôi-thần* cùng đi luôn thể. Trước là viếng tang, sau là về thăm quê-nhà vậy.

Vệ vương-phi nghe nói, sợ nước mắt mà vàng lời. *Hàng-khôi-thần* vội-vàng bẩm rằng :

Dạ dám bẩm hai thân ! Việc viếng tang sai một tên người nhà đem lễ-vật đi cũng được, hà tất phải bắt con đi. Vả anh *Hàng-khôi-phương* con đi vắng thì con đi sao tiện, lấy ai làm người hầu-hạ hai thân. Huống chi con đang đi học mà nghỉ trong ít lâu thì việc học cũng không khỏi sao-nhãng.

Hàng-khôi-thần nói chưa dứt lời thì *Hàng-hiệu* liền rỗi giận mắng rằng :

— Ta sai đi viếng tang mà con lại dám trái lời hay sao ! Con nên biết rằng *Hoàng-phủ* Tương-vương là bạn chí thân với ta, tức là nhạc-phụ của con đó. Bấy lâu ta xa cửa xa nhà, liều chết cố sống, đem thân ra nơi chiến-trường đã giáp bọn, mà bọn ta cũng coi ta như tay chân, một lòng sống chết có nhau. Ngày nay bọn ta có trọng-tang, vì chẳng ta không thể đi được, mới phải sai con, cớ sao con lại từ chối.

— Hàng-khôi-thần run sợ qui xuống mà thưa rằng :

— Con xin vâng mệnh ! Con xin vâng mệnh !

Hàng-khôi-thần nói chưa dứt lời thì bỗng thấy gia-tướng vào bẩm rằng :

— Dạ dám bẩm tiểu-gia ! Có phò-mã *Triệu-cán* xin vào yết-kiến.

Vợ chồng *Hàng-hiệu* đứng dậy nghênh tiếp. Phò-mã *Triệu cán* nét mặt buồn rầu mà thưa rằng :

— Dám thưa cô-phụ và cô-mẫu ! Sáng mai thì điệt-nhi về chịu tang, xin cô-phụ phải lưu ý mà trông coi đến quốc-chiếu. Thái-hậu quá thương, ai là người khuyên giải. Còn *Phi-giao* độ này đã có ý lộng quyền. *Đô-man-hung-phục* giao-thông với *Mã-thuận* mà ngày đêm làm mê hoặc thánh-thượng, hai con trai lại gia sức luyện tập quân-mã, tôi chẳn sau này chúng tất làm càn. Tôi đã mật bẩm với *Lương* thiên-tướng, nhưng ngài chỉ một lòng tận trung mà không biết tây cơ ứng biến, khó tránh khỏi được tai-vạ về sau. Hôm nay tôi về qué nhà, chẳng hay em *Phi-loan* tôi có muốn nhắn câu gì cảng ?

Vệ vương-phi mới phò-mã *Triệu-cán* ngồi, rồi sai người gọi *Phi-loan* quận-chúa. Bấy giờ *Phi-loan* quận-chúa đã mặc đồ tang-phục, khi trông thấy anh, liền khóc òa lên. *Triệu-cán* cũng khóc.

Hàng-hiệu khuyên giải mà rằng :

Hiền-điệt ơi ! Con chớ khóc nhiều, cứ để em con ở đây, không ngại chi cả. Con về chịu tang, nên mau mau mà lại lời đây.

Vệ vương-phi nói :

— Điệt-nhi về điệt-nữ ơi ! Hai con ngồi cả xuống đây, nghe ta dặn một lời : Điệt-nhi về chuyến này, chớ tới đây vội, nên hãy ở nhà mà chờ tin-tức xem sao. Nhà ta đây khó lòng tránh khỏi tai-vạ, hãy giờ điệt-nhi sẽ đem thân báo quốc về sau. Việc này lệnh-tôn và lệnh-mẫu tới đây, vị-tất đã cứu lại được. Cứ như ý ta thiển nghĩ, chi-bằng hãy thác cớ ở chậm tại nhà, may ra nhà vẫn thì nước mới yên vậy. *Hàng-khôi-thần* theo vững tang, ta xin gởi lại đây để giữ lấy đông-đô họ *Hàng*, chớ khiến trở về kinh-địa; còn như *Hàng-khôi-phương* đi sứ, cũng vị-tất đã được về nào.

Vệ vương-phi vừa nói, vừa ôm hai hàng nước mắt xuống. *Hàng-khôi-thần* liền ôm lấy mà khóc rằng :

— Thân-mẫu ơi ! Thân-mẫu rộ lòng nào dứt tình bắt con phải đi nơi khác. Con há phải là phường tham sống, khi nào chịu rời bỏ hai thân. Thôi thì sống chết có nhau, con xin ở luôn dưới gối cha mẹ vậy.

(Còn nữa).

NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 1788 — MỖI SỐ : 0$02 — NGÀY THỨ HAI 22 JANVIER 1923

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

HANOI

DEPOT LEGAL
IMPRIMERIE
No 680

ANNONCES
Décomptées à raison de 5 lignes au c...